

EKOS

P5

Specifika investic a pořadatelství
velkých sportovních akcí

Struktura

1. Teorie: Ekonomické efekty investic do TK obecně
 - Modely
 - Metody hodnocení
2. Diskuze teorie - alternativy
3. Ekonomické efekty pořádání velkých sportovních akcí
4. Příklad OH Barcelona

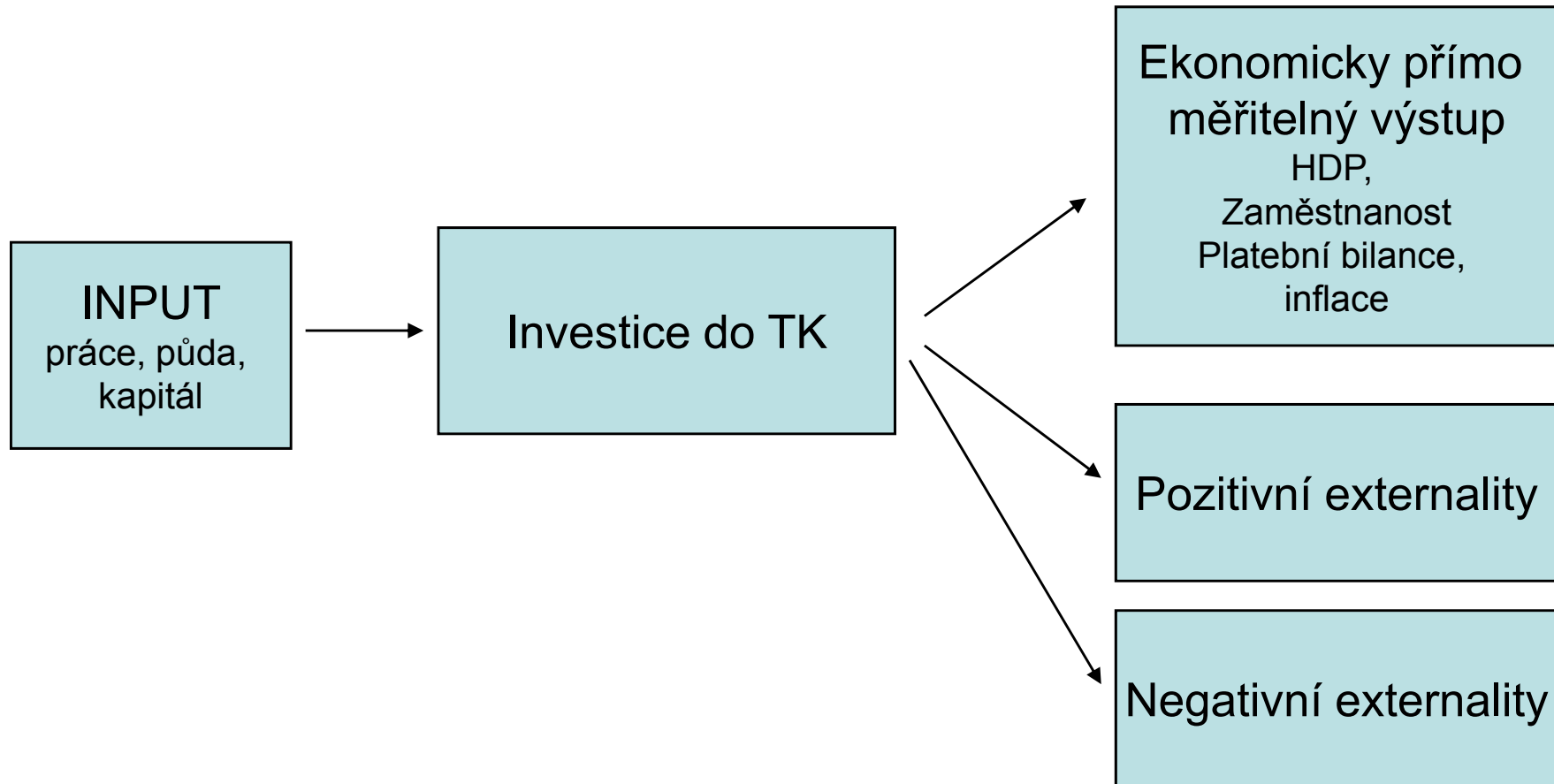
1. Ekonomické efekty ITK

- Existence ekonomických efektů má být důvodem pro investice do TK...ale
- nejsou jediným důvodem
 - Politické důvody
 - Uspokojení zájmů
- Investice
 - Do sportovních zařízení (profi tým, veřejné zařízení)
 - Do pořádání sportovních akcí

1a. Modely

- Zjednodušují realitu
- Postup
 - Input-out model: specifikace vstupů a výstupu
 - Rozdělení výstupu na multiplikační a akcelerační efekty
 - Makroekonomické posouzení vlivu ITK

Input-output model

Akcelerační, decelerační efekt

- Akcelerační – pozitivní externality
- Decelerační – negativní externality
- **A (D) efekty ovlivňují „směr“ působení multiplikačního efektu**
- Multiplikační efekt (velikost změny národního důchodu vyvolaná jednotkou investice)
 - Odhady pro sport 1,2-1,4

Multiplikační efekt

- Investiční multiplikátor charakterizuje závislost zvýšení investic na změně národního důchodu

$$K = \sum \Delta Y / \Delta I$$

$K > 1$, a tedy

$$\sum \Delta C / \Delta I + \sum \Delta I / \Delta I + \sum \Delta G / \Delta I + \sum \Delta X / \Delta I > 1$$

- Obecně jakákoliv investice vykazuje multiplikační efekt.
- Rozhodující je jejich prokazatelnost a velikost změn

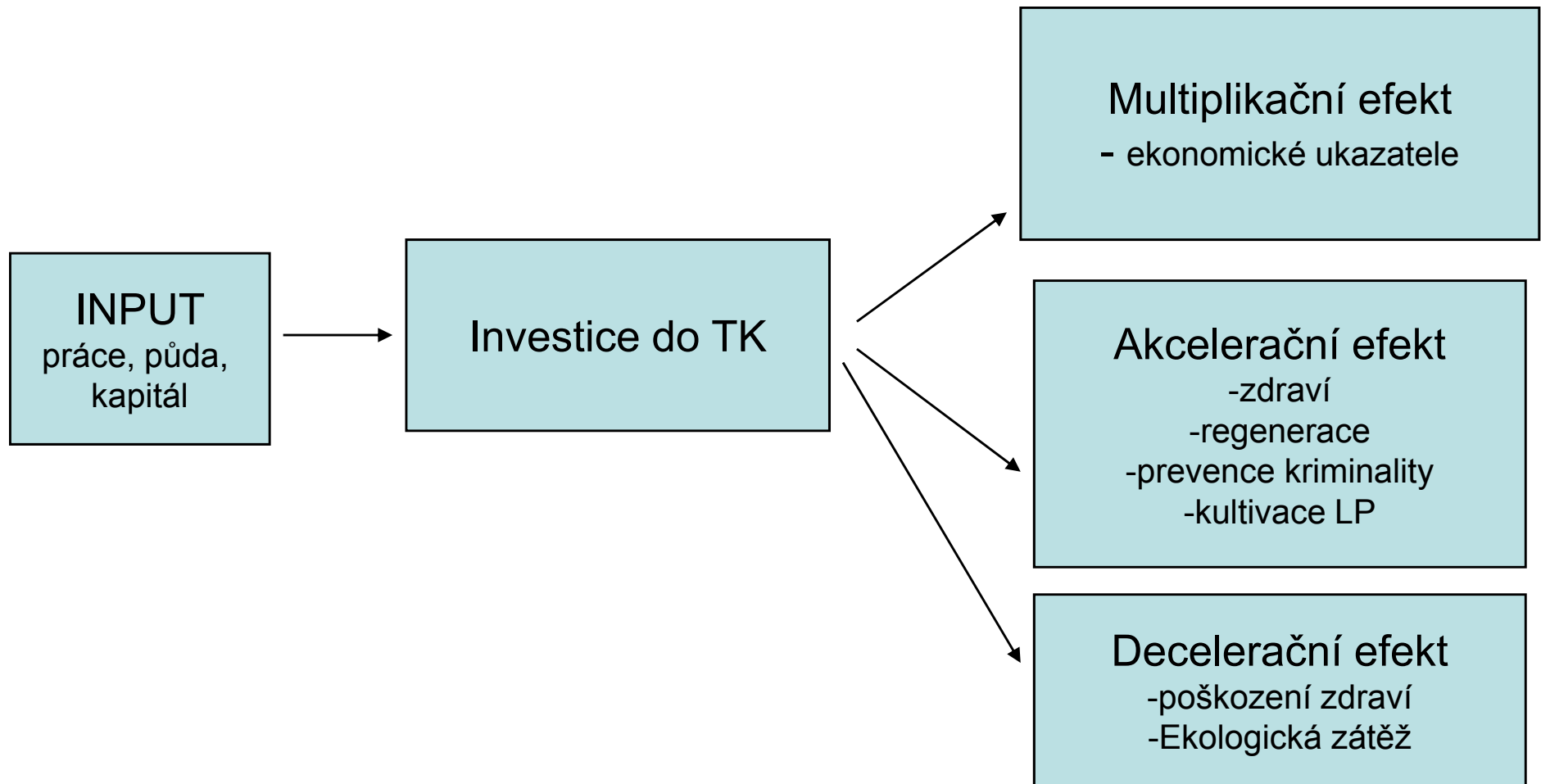
Faktory multiplikačního působení sportu

Ovlivnění \ Faktor	C	G	X	I	Lidský potenciál	Zdraví	Podpora TK
Suma ovlivnění MF	+	+	+/0/-	+	+/0/-	0/-	+
Výdaje rodinných rozpočtů na sport	+	0	0	0	+	0	+
Výdaje vlády a ÚSC na vrcholový sport	0	+	+/0/-	+	+/0/-	0/-	+
Výdaje vlády a ÚSC na reprezentaci	+	+	+/0/-	+	+/0/-	0/-	+
Saldo dovozu a vývozu	0	0	+/0/-	+	0	0	0

Faktory multiplikačního působení pohybové rekreace

Ovlivnění \ Faktor	C	G	X	I	Lidský potenciál	Zdraví	Podpora TK
Suma ovlivnění MF	+	+	+	+	+	+	+
Výdaje rodinných rozpočtů na PR	+	0	0	0	+	+	+
Výdaje vlády a ÚSC na PR	0	+	+	+	0	0	+
Saldo dovozu a vývozu	+	+/0/-	+	+	0	0	+

Efekty ITK

Vliv efektů ITK na státní rozpočet

- Daňový přínos (zvýšení produkce a služeb)
- Devizový přínos
- Úspory SR (pojištění, zdraví, kriminalita)
 - i náklady (zdraví)

Působení ITK podle subsystémů TK

Typ ITK	Prokázání			Celkový výsledek
	ME ITK	Převážně pozitivní působení externalit	Pozitivní působení ITK na regionální a společenský rozvoj	
Tělesná výchova	N	A	A	NAA
Pohybová rekreace	A	A	A	AAA
Sport	A	N	A	ANA

1b Ekonomické metody hodnocení

- Vlášda by měla znát dopady své „aktivity“
- Teoreticky by každému investičnímu rozhodnutí měla předcházet přinejmenším CBA hodnotící více než jednu variantu
- Je nezbytné uvažovat o vlivu omezení jako:
 - Distorze tržních cen
 - Daně
 - Transfery
 - Přítomnost externalit

Metody hodnocení

- Jednokriteriální
 - Analýza minimalizace nákladů (CMA, CFA)
 - *cost-minimum / cost –feasibility analysis*
 - Analýza účinnosti nákladů (CEA)
 - *cost-effectiveness analysis*
 - Analýza nákladů a užitečnosti (CUA)
 - *cost-utility analysis ... (QALY, DALY)*
 - Analýza nákladů a přínosů (CBA)
 - *cost-benefit analysis*
- Vícekriteriální
 - Metoda Elektra, Lexikografické uspořádání
- Jsou jen podpurným nástrojem rozhodování

Problémy metod

- Oceňování času
- Oceňování života
- Souměřitelnost vstupů a výstupů

Cost – benefit analysis

- Metoda hodnocení politik, která kvantifikuje v peněžních jednotkách všechny důsledky a jejich hodnoty, které vzniknou všem členům společnosti
- Měřítkem je čistý společenský přínos
 - $NSB = B - C$

Základní kroky při vytváření CBA

1. Nalezení množiny alternativních projektů
2. Rozhodnutí, čí náklady a přínosy počítat
3. Seznam všech dopadů projektu, ukazatelů k měření
4. Kvantifikace dopadů za celou dobu platnosti
5. Převedení dopadů na peněžní jednotky
6. Diskontování přínosů a nákladů
7. Výpočet čisté současné hodnoty každé alternativy
8. Provedení citlivostní analýzy
9. Formulace doporučení na základě NPV a citl.anal.

2. Diskuze teorie

Struktura

- Je měření dopadů na HDP optimální metodou?
- Alternativní metody měření dopadů investic
- Důvěryhodnost analýz
- Příčiny absence pozitivních efektů
- Proč investovat?

Nedostatky metod založených na změně HDP

- Přístup založený na změně HDP může vést k chybným závěrům ze strany rozhodovatelů (vlády).
- Problémy:
 - Studie obvykle zohledňují pouze „nové peníze“ přicházející do ekonomiky prostřednictvím návštěvníků, medií, investorů, vlády (mimo region)
 - Nejsou zahrnuty náklady obětované příležitosti
 - Je nekorektně pracováno s multiplifikátorem
- Logická otázka: *Kdo* chce informace o dopadech investic a *proč* jsou tyto informace vyžadovány...
 - Rozhodovatel, Investor,... outsider, insider...

Matrice alternativních zájmů

KDO	PROČ	ČÍM	PROBLÉMY
Vláda	Intervence na podporu sociálního blahobytu Změřit (zvětšit) velikost sektoru	„Sociální“ CBA Změna HDP	Tržní selhání Distribuce Riziko a čas
Soukromý sektor	Zisk z investice	„Soukromá“ CBA	Riziko a čas
Neziskový sektor	Efekt pro společnost	„Soukromá“ CBA	Definování cílů Riziko a čas

Alternativní přístupy

Jednoduchá otázka:

- Proč sportovní zařízení generují zisk pro soukromé osoby, ale často jsou stavěny z veřejných zdrojů?

Jednoduchá odpověď

- Politici a vlastníci říkají, že zařízení a týmy produkují stimul pro místní ekonomiku

Ekonomická teorie nabízí tři nástroje, které by měly zachytit tento benefit

- **Přebytek spotřebitele**
 - Je obtížně odhadnutelný jelikož spočívá v pochopení (odhadu) toho, jaká je maximální ochota a schopnost platit
- **Externality**
 - Měřitelnost, charakter
- **Veřejné statky**
 - Resp. tradice veřejně poskytovaných statků
- Další problémy
 - *rozdíly mezi soukromou a společenskou diskontní sazbou,*
 - *nedostatek informací*

Nástroje pro odhad vlivu

Tři základní metody:

- Analýza poptávkové křivky s cílem postihnout přebytek spotřebitele
 - Měření ochoty spotřebitele platit
 - Měření elasticity
- Kompenzační diferenční analýza
 - Odhad zda sportovní tým nebo zařízení ve výsledku zvyšuje nebo snižuje příjmy v regionu
- Kontingenční hodnotová analýza (CVM)
 - Průzkum kolik jsou ochotni (kolik by byli ochotni) spotřebitelé platit za sportovní tým, zařízení
- Ačkoliv panuje shoda, že profesionální sport (jeho přítomnost) může zlepšit kvalitu života, nepanuje shoda v empirickém prokázání těchto benefitů
- Závěry studií ukazují, že město by nemělo očekávat příjmy ekonomický benefit z přítomnosti profesionálního týmu.

Důvěryhodnost analýz

- Independent studies of the economic impact of sports stadiums and arenas uniformly **detect no statistically significant positive relationship** between sports facility construction and economic development
- These results directly contradict the promotional studies that are typically done by consulting firms under hire by teams or local supporters of facility construction
- Academic work on the impact of sports facilities and teams does not conduct ex ante projection
- Baade (1994) found no significant difference in personal income growth from 1958 to 1987 between 36 metropolitan areas that hosted a team in one of the four top professional sports leagues and 12 otherwise comparable areas that did not.
- Time series studies confirm these results.
 - Baade and Sanderson (1997) found no perceptible increase in economic activity in 10 cities that acquired new sports teams between 1958 and 1993 after controlling for other economic trends affecting each area.
 - Coates and Humphreys (1999, 2003b), have found that new stadiums and sports teams actually reduce per capita income in host communities.

Proč k pozitivním efektům nedochází?

- Tři hlavní důvody:
 - Substituční efekt (viz P2)
 - Úniky (příjmů mimo region)
 - Rozpočtové schodky

Substituční efekt

- Většina domácností má relativně fixní rozpočet na své volnočasové aktivity
 - *V pozn. DÚ*
- Čím je menší oblast dopadu okolo zařízení, tím větší procento návštěvníků musí přicházet z okolních oblastí...
- Většina návštěvníků však necestuje do oblasti pouze za účelem návštěvy zápasu... tzn. alternativně by utratili peníze ve městě za jiný druh zábavy.

Úniky (Leakages)

- Jestliže se týmu daří, rostou příjmy pro hráče i majitele klubu...teoreticky by mělo dojít k růstu regionálního „C“ale
- Dopad výdajů na spotřebu (hráčů, majitelů) závisí na tom, kolik peněz utratí v regionu a kolik přesunou jinde.
- Čím menší je region, tím větší úniky budou (a tím i nižší multiplikátor)
- Roli hraje i původ a sídlo hráčů a majitelů (empirické šetření: většina příjmů je utraceno mimo „hostitelské město“ (oblast)).

Dopad na rozpočet

- K jeho určení je nezbytné znát specifika investice (**finanční podmínky**)
- Zjednodušeně: Jestliže je příspěvek z veřejných zdrojů vysoký a klub platí malé nájemné, pak dohromady s:
 - Náklady na údržbu infrastruktury a doplňujících zařízení a služeb (bezpečnost, úklid)
 - Dluhovou službou (pokud je financováno úvěrově) + nákl. Obětované příležitosti
 - Dopady na životní prostředí
- ...povedou k „deficitu“ rozpočtu (nemíněno absolutně, ale z hlediska investice)
- Rozpočtový schodek musí být pokryt:
 - Zvýšením lokálních daní
 - Obětováním jiných investičních alternativ
- Což může vést ke zpomalení místní ekonomiky (uvažující malé ekonomické efekty sportovního zařízení)
- Case: USA – 25 zařízení postavených v letech 1978-1992 stálo v průměru hostitelské město 7mil USD ročně, přičemž žádné z těchto zařízení nepřinášelo městu čistý zisk

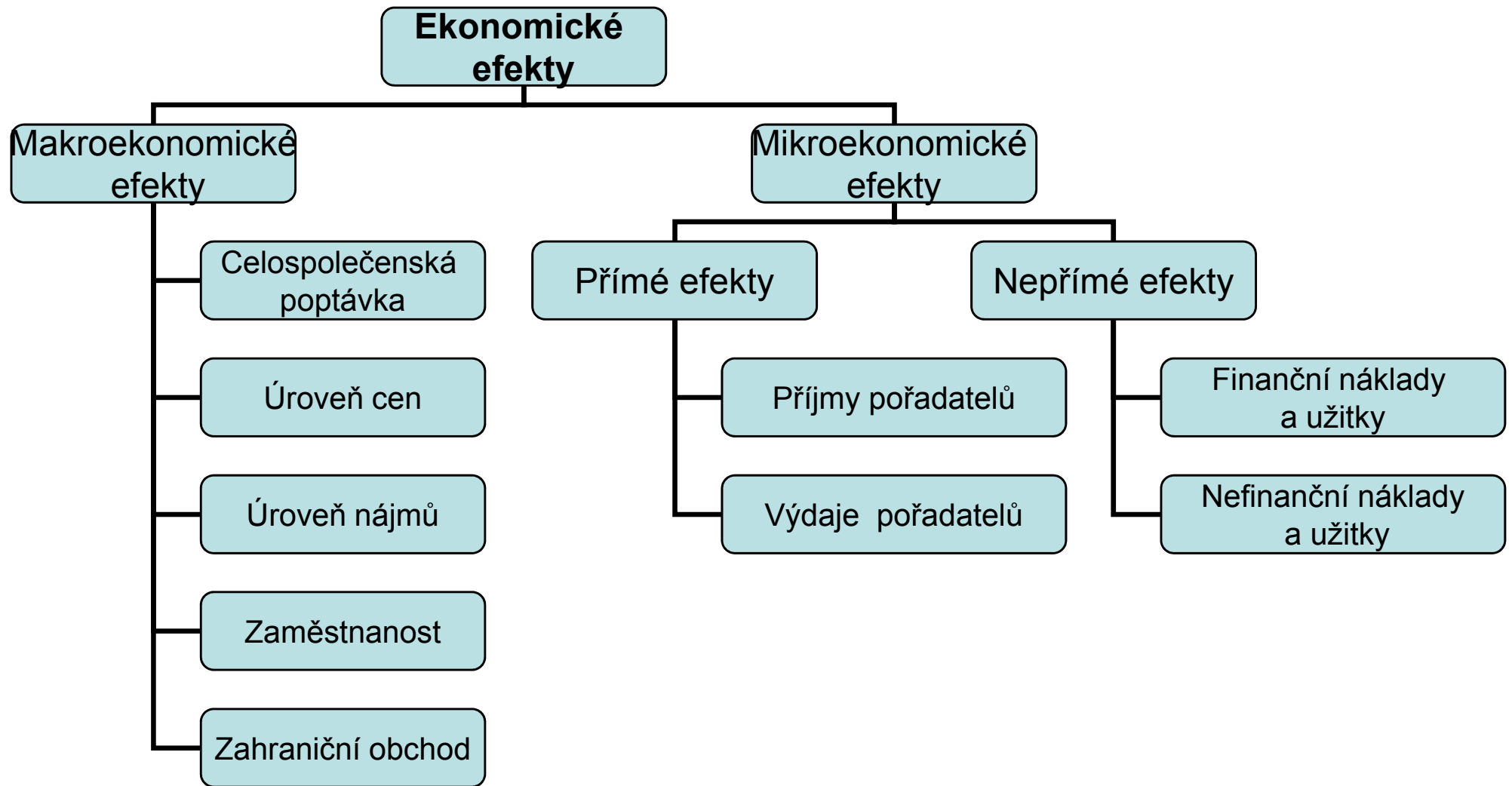
Takže proč?

- Obecný argument „put a city on the map“výsledek růst turismu a realokace obchodních firem
- Realita realokace firem
 - Firmy umísťují sídlo prokazatelně na základě přítomnosti kvalifikované pracovní síly (levnější prac.síly), stavu infrastruktur, daňové politiky, pobídek
 - Neexistuje důkaz, že by přítomnost sportovního týmu byla zohledněna jako faktor při rozhodování (s výjimkou několika typů firem)
- Realita turismu:
 - Někteří do města, jiní z města...
 - Jak odlišit účelovou cestu za akcí od návštěvy akce z důvodu přítomnosti
 - Substituční efekt
 - Krátkodobý (private) profit z návštěvníků
 - Case: Analysis estimates that the local organising committee of the Sydney Olympics in 2000 experienced losses of A\$45 million.

Takže jak se prosadí zájem?

- Firmy, investoři, banky a další „zastánci“ investice jsou schopni vytvářet koalice k prosazení svým zájmů
- Majitelé týmů, hráči jsou rovněž dobře organizovaná skupiny s nízkými náklady na přístup k médiím a k politikům
- Oproti tomu voliči jsou neorganizovanou skupinou, závislí na poskytnutých informacích
- Misleading ‘economic impact studies’ commissioned by proponents of subsidisation often confuse the public.
- Opozice je zpravidla špatně financovaná, neorganizovaná a politicky naivní (pozn.)
- Často existuje „neformální koalice“ mezi firmami a zastupiteli, která vede k prosazení těchto skupinových zájmů
- Case: USA – olympijská (i kandidátská) města: Podíl voličů na rozhodovacím procesu je zpravidla minimální. Pouze Utah, měl referendum ke způsobu zdanění

3. Ekonomické efekty velkých akcí

Přednosti a nedostatky velké sportovní akce

	vlivy	
	Pozitivní	Negativní
Ekonomické efekty	Investiční a spotřební výdaje, růst zaměstnanosti	Růst cen, předimenzované kapacity po sportovní akci
Cestovní ruch	vyšší atraktivnost	Přelidnění, nevhodné ke sportování pro amatéry
Infrastruktura	Nové příležitosti, renovace zařízení, zlepšení infrastruktury	Zátěž pro životní prostředí, ne vždy dostupná zařízení pro veřejnost
Socio-kulturní efekty	Nárůst potenciálu pro zážitek a volný čas obyvatelstva, podpora kultury a tradic	Komercializace privátních i veřejných služeb, kriminalita
Psychologické efekty	Nárůst lokální identity, snížení etnocentrismu	Konflikty mezi místními a návštěvníky, tradicionalismus
Politické efekty	Zlepšení mezinárodního náhledu, využití reklamy k místní politice	Nárůst nacionalismu, stabilizace politických systémů (neg.)

Proč pořádat?

- Stát
 - Vliv investice na makroekonomické ukazatele, pozitivní externality (viz předchozí)
 - Firmy
 - Zisk
 - NGO
 - „dobrá věc“, image
-
- ***PROBLÉM: Rozdělení zisku, charakter (dlouhodobost) pozitivních efektů***

OH: co z toho?

- LA \$225 million post-games surplus
- Calgary Olympics recorded a profit of more than \$130 million,
- Montreal well over Ca\$2 billion in capital and interest costs, without anything like commensurate benefits.
- SLC: estimated \$13 million lobbying to get the games
 - An estimated \$2.66 billion in public and private money was invested in infrastructure related in some way to the 2002 games

Olympic Legacies

City	Economic Outcomes	Political Outcomes
Los Angeles	<ul style="list-style-type: none"> • \$9.6b. tourism • \$225m. "surplus" • Airport construction speeded up • New fiber optics infrastructure (\$100m.) • Upgraded sports facilities • Amateur Athletic Foundation of Los Angeles legacy fund (\$90m.) 	<ul style="list-style-type: none"> • \$145m. tax revenues • LA Mayor's presence enhanced • Interlocal cooperation • Mobilized anti-LA sentiment in San Fernando Valley • Public art • Ueberroth picked to head RLA in 1992
Atlanta	<ul style="list-style-type: none"> • \$650m. in new construction • \$609m. in federal funds • 18 companies relocated • \$5b. in tourism • Expansion of tourism businesses • Chamber expands international sports presence 	<ul style="list-style-type: none"> • CODA, ANDP created • Affirmative action employment & purchasing • Local politics nationalized • Federal Empowerment Zone • Public art • Downtown QOL ordinances • Liquor store licenses not renewed • Centennial Olympic Park
Salt Lake	<ul style="list-style-type: none"> • \$1.3b. in federal funds • \$4.5b. in tourism (est.) • Expansion of tourism businesses • \$40m. legacy fund (est.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Enhanced IG lobbying capacity • Conflict over paying for costs in venue communities • \$79.5m. tax revenues (est.)

Source: Compiled by authors.

OH: úskalí a problémy

- Negativní efekty pro nízkopříjmové skupiny růst ceny služeb, statků, nájemného, dopravy, ...)
- **Všechny studie** OH od roku 1984 do 2004 byly zpracovány obvykle proponenty her a to **před hrami** a nebyly založeny na primárních datech.
- Ekonomické dopady byly zpravidla přeceňovány a nezahrnovaly některá omezení a nabídkové straně jako:
 - Efekt vytěsňování investic
 - Zvýšení cen vstupů jako důsledek vzácnosti
 - Není odečten vliv neolympijské turistiky (kdyby se hry nekonaly, město by i tak mělo příjem z turistiky)
- Medializované případy o masivních ztrátách (zisku) z pořadatelství OH zpravidla vůbec nesouvisí s operačními náklady a příjmy z her (Rozpočet POV).

Problémy s určení ekonomického efektu OH

- Výsledné hodnoty jsou často politicky upravovány
- Neexistuje přesný model výpočtu makroekonomického efektu
 - (problém s diskontováním).
 - Na exaktním výpočtu není zájem
- Problémy s následným využitím sportovních zařízení.
 - Zahrnout či nezahrnout tyto náklady do kalkulace
- Posuzování nemonetárních efektů. Hodnocení je pak spíše subjektivní v politické rovině

4. Case study – OH Barcelona

- 1996
- Považovány za „vzorové hry“ pokud jde o ekonomické efekty

Barcelona- rozpočet olympijského výboru

Příjmy (mil. USD)		Výdaje (mil. USD)	
Prodej televizních přenosů	511	Sportovní zařízení	370
Sponzoring	516	Olympijská vesnice	252
Vstupenky	113	Tisk	165
Licence	145	Mzdy (personál)	194
Známky, mince	27	Organizace soutěží	113
Služby	95	Technické vybavení	102
Stát	43	Správa	72
		Zahájení, kulturní programy	80
		Bezpečnost	49
		Reklama	53
Celkem	1450	Celkem	1450

Externí efekty OH 1/2

- Finanční náklady
 - Jen přímé efekty:
 - Státní investice (4,1 mld. USD)
 - Privátní investice (3,2 mld. USD)
 - Veřejné výdaje (1,1 mld. USD)
 - Privátní spotřeba diváků na OH (0,5 mld. USD)
 - Vícenáklady (po olympijské využití zařízení)
 - Ztráty pro region z nemožnosti jiného využití zastavěných ploch
 - Ztráty způsobené vytěsňováním jiných činností během trvání her
 - Růst místních cen (10%), pokles ostatní turistiky
 - Upřednostňování projektů zaměřených na jednorázovou akci před ostatními.. Důsledek – zvýšení lokálních cen pozemků a staveb
 - Vzrůst nájemného a cen pozemků
- Finanční užitky
 - Útrata návštěvníků (0,5 mld. USD)
 - Růst místních daní
 - Profit z růstu příjmu pro obyvatele města (30% z blízkých regionů)

Externí efekty OH 2/2

- Nefinanční náklady
 - Zátěž na ŽP (hluk, stavby, terorismus)
 - Časové ztráty z důvodu stavebních opatření, růstu turistické a dopravní zátěže
 - Příspěvek státu a veřejných rozpočtu...avšak rozdělení příjmu nerovné
 - Náklady na dobrovolníky
- Nefinanční užitky
 - OH můžou zvýšit identifikaci obyvatelstva s městem, regionem (dočasně)
 - Zvýšení úrovně zážitku, po skončení OH zařízení k dispozici pro obyvatelstvo – zvýšení užitku pro obyvatelstvo
 - Zlepšení infrastruktury
 - Zlepšení image města a regionu

Makroekonomické účinky her

- Přímé působení (8,9 mld. USD)
- Indukované ekonomické působení (23,3 mld. USD)
- Odhad až 50% všech pozitivních efektů bylo zpětně pohlceno negativními efekty
- (\uparrow cen a živ nákladů \rightarrow \uparrow úrokové míry \rightarrow \downarrow reálné mzdy \rightarrow \downarrow konkurenceschopnosti (vyšší cen.hladina) \rightarrow \downarrow D po zboží, \downarrow zaměstnanosti, \downarrow celkové produkce

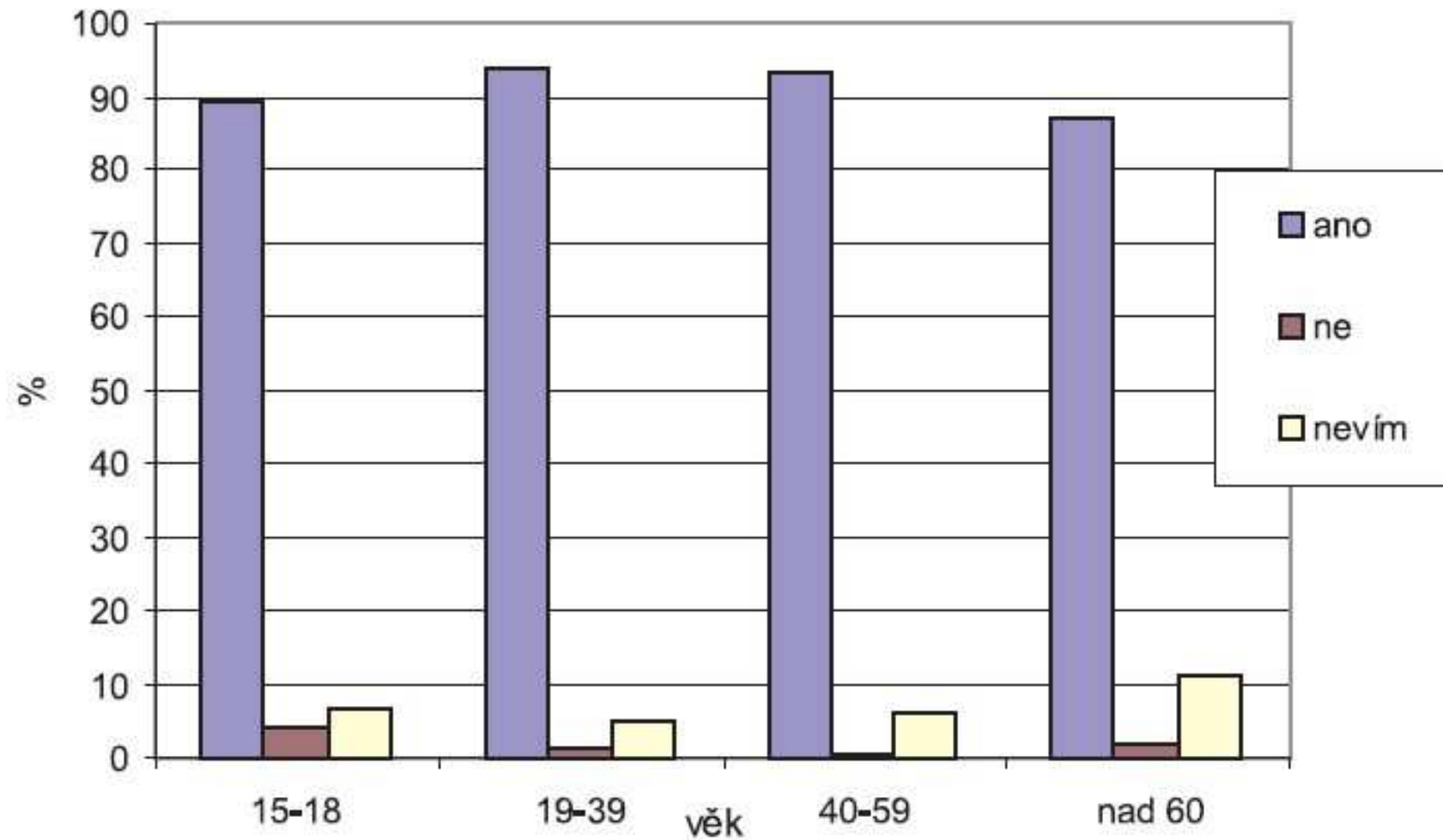
- V pozn. DÚ

Literatura

- Hobza, Rektořík – kpt. 8 a 9
- [P5 Economic impact of Mega-events.pdf](#)
- Doporučená
 - [P5 Mega sport events in developing nation.pdf](#)
 - [P5 public cost for private gain.pdf](#)
 - [P5 should city subsidize NGO.pdf](#)
 - [P5 Measuring the contribution.pdf](#)

Dodatek k P4

Považujete úspěchy našich sportovců za významnou reprezentaci státu?

Dodatek k P4

Domníváte se, že by stát měl podporovat státní sportovní reprezentaci?

